

MET DE CAMERA ERBIJ WORDT OPVOEDEN LEUKER VIDEOFEEDBACK HELPT GEZINNEN

Mede door goedbekeken tv-programma's als Schatjes en Supernanny, is video-feedback een steeds populairder middel bij opvoedproblemen. Voor veel ouders is het terugzien van hun eigen gedrag dé manier om weer plezier te krijgen in de omgang met hun kinderen.

De camera registreert hoe een driejarige peuter zijn ouders tot wanhoop dreigt. Het jongetje weigert alles wat zijn vader en moeder hem vragen. Hij wil zich niet aankleden, niet eten, niet opruimen. Als ze hem negeren, vraagt hij op een negatieve manier aandacht. Wat moeten ze met deze dwarse peuter beginnen?

Zodra jeugdverpleegkundige Jojanneke van Langen van het consultatiebureau van Zorggroep Omring hen de beelden laat terugzien die ze in het gezin heeft gemaakt, en vraagt wat opvalt, zegt de moeder meteen: „Ik stel hem wel erg veel vragen”, en herhaalt wat ze zich op de beelden hoorde zeggen. 'Wil je je speelgoed opruimen?', 'Wil je je boterham opeten?' Haar conclusie: „Ik geef hem de ruimte om nee te zeggen.”

Ruben Fukkink, pedagoog en onderzoeker aan het SCO-Kohnstamm Instituut, verklaart: „Je hebt kijken en zien, en niet iedere ouder ziet welke invloed zijn eigen gedrag heeft op dat van zijn kinderen of welke signalen die geven.”

Fukkink onderzocht de effecten van video-feedback bij gezinnen met jonge kinderen en concludeerde dat het een uitkomst is voor ouders van dwarse peuters, maar ook voor ouders die moeite hebben om te begrijpen wat hun pasgeboren baby hen duidelijk wil maken. Hoewel de meeste ouders babysignalen gaandeweg leren begrijpen, is er in sommige gezinnen sprake van een serieus communicatieprobleem met opvoedingsstress tot gevolg.

ALLEDAAGS

Videohometraining, zoals de kortdurende pedagogische ondersteuning ook wel heet, is een vorm van begeleiding die plaatsheeft bij gezinnen thuis. Een hulpverlener, vaak een speciaal daarvoor opgeleide jeugdverpleegkundige, filmt alledaagse situaties, zoals het avondeten en het bedritueel. De ouders bekijken met de begeleider de beelden die kenmerkend zijn voor het gezin, later terug.

„Ouders krijgen te zien waar de interactie met hun kinderen misgaat, maar ook waar het juist wel goed gaat. Pas als ze hun eigen gedrag en dat van hun kinderen terugzien, gaan ze zien waar iedereen wél positief op reageert”, zegt Fukkink.

Volgens Van Langen gaan de ogen dan wél open, doordat ouders als buitenstaanders naar zichzelf kijken. „Ze zijn even geen politieagent, maar toeschouwer.” Zo zien de ouders van de weigerachtige peuter dat diens eerste 'nee' nog gepaard gaat met een dikke glimlach: dat biedt ruimte om hem met een grapje af te leiden en te voorkomen dat zijn 'nee' tot een drama leidt. In de meeste gevallen zijn gezinnen al met een paar videosessies geholpen.

Eén van de conclusies in Fukkink's onderzoek is dan ook dat videohometraining een goede manier voor ouders is om weer plezier te krijgen in de opvoeding. Zo werkte het ook bij moeder Ramona Buis-Valk. Ze kreeg videobegeleiding, omdat ze het gevoel had dat ze de verzorging en opvoeding van haar tweeling Rayn en Chris niet aankon.

„Mijn man is vanwege zijn werk veel weg, waardoor ik er grotendeels alleen voor sta. Bovendien ben ik van nature erg onzeker”, vertelt ze. „Al na de eerste echo, die uitwees dat we een tweeling kregen, sloeg de onzekerheid toe. Hoe moest ik in hemelsnaam twee baby's verzorgen?”

TEKORTSCHIETEN

Buis-Valk hoopte dat ze in de negen maanden zwangerschap aan het idee van een tweeling zou wennen, maar dat pakte anders uit. Na de geboorte hielden de jongetjes veel en al in de kraamweek had hun moeder geen plezier meer in de verzorging. Ze was bang dat ze haar aandacht niet evenredig over de twee kon verdelen, dat ze tekortschoot.

De camera legde vast hoe ze haar zoontjes de fles gaf en in bad deed, en die beelden gaven haar zelfvertrouwen. „Tot dan toe had ik het gevoel dat ik ze gehaast voedde en in bad deed, om mijn aandacht snel weer aan de ander te geven. De videobeelden lieten juist zien dat ik heel rustig voor ze zorgde en dat ze heus genoeg aandacht kregen.”

Ze zag ook dat het klagerige gebrabbel van haar baby's vaak pogingen waren om met haar of met elkaar contact te krijgen. Een openbaring voor de jonge moeder. „Nu ik weet dat ze graag contact met mij en met elkaar hebben, is het opvoeden veel leuker geworden.”

SUPERNANNY

In de jeugdgezondheidszorg is videohometraining al sinds de jaren tachtig een veelgebruikt middel bij opvoedproblemen. De populariteit van televisieprogramma's zoals Schatjes en Supernanny, waarin de makers het inzetten in de strijd tegen opvoedproblemen, heeft ervoor gezorgd dat gezinnen steeds vaker om deze vorm van begeleiding vragen. Bij de consultatiebureaus van Omring staat de telefoon na bepaalde uitzendingen roodgloeiend vanwege de vele verzoeken van ouders om deel te kunnen nemen.

Onderzoeker Fukkink vindt deze ontwikkeling positief, omdat de tv-programma's ervoor zorgen dat opvoedproblemen bespreekbaar worden. Toch heeft hij een waarschuwing voor gezinnen die na het zien van Supernanny de problemen thuis met een camera willen aanpakken. „Op tv moeten opvoedproblemen binnen de wetten van de makers passen. Het resultaat is een zwartwitaanpak waarin elke chaos binnen een mum van tijd een sprookjeseinde krijgt. Zo werkt het thuis natuurlijk niet.”